

Семененко О. М., доктор військових наук, професор¹ (0000-0001-6477-3414)
Бойко Р. В., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник² (0000-0001-7240-4299)
Воронченко І. О.³ (0000-0001-6074-2995)
Онофрійчук П. В., кандидат економічних наук, старший науковий співробітник³ (0000-0003-2203-5282)
Рахманій О. М.³ (0000-0002-4010-0749)

¹ – Центральний науково-дослідний інститут Збройних Сил України, Київ;

² – Центр воєнно-стратегічних досліджень Національного університету оборони України імені Івана Черняхівського, Київ;

³ – Головна інспекція Міністерства оборони України, Київ

Рекомендації щодо оцінювання та прогнозування приросту рівня спроможностей Збройних Сил України з урахуванням достатності фінансування

Резюме. На основі проведеного аналізу запропоновано функціональну залежність зміни приросту (падіння) рівня спроможностей за функціональними групами спроможностей Збройних Сил України в цілому, яка побудована за принципом формування s-подібних функцій. Оцінювання приросту рівня спроможностей Збройних Сил України та розроблені на його основі рекомендації дадуть змогу визначити ступінь можливої реалізованості запланованих заходів програм розвитку Збройних Сил України, а також визначити чіткі обмеження щодо ресурсних та інших можливостей держави для їх виконання.

Ключові слова: достатність фінансування; ефективність використання фінансових ресурсів; заходи програм розвитку Збройних Сил України; спроможності Збройних Сил України; приріст рівня спроможності.

Постановка проблеми. На сьогодні перспективний алгоритм стратегічного, у тому числі оборонного, планування Збройних Сил (ЗС) України має враховувати результати аналізу досвіду провідних держав світу, які перейшли до оборонного планування, орієнтованого на досягнення військами (силами) спроможностей, необхідних для виконання покладених на них завдань. На цей час планування, орієнтоване на спроможності, є стандартною процедурою для планування розвитку національних ЗС та невід’ємною складовою трансформаційних процесів у державах НАТО [1–10]. У багатьох державах нині вже впроваджено метод “планування на основі спроможностей” (далі – ПОС) як елемент оборонного планування, але кожна застосовує цей метод з урахуванням особливостей свого розвитку та своїх ЗС. Кожна держава реалізує власний варіант впровадження ПОС у своїй системі оборонного планування.

Аналіз нормативно-правових актів та керівних документів з регламентації оборонного планування в Україні, орієнтованого на застосування методу планування на основі спроможностей, дає змогу виділити низку стратегічних проблем розвитку ЗС України, які необхідно вирішити [3–10]:

остаточне визначення та уточнення спроможностей відповідно до розроблених сценаріїв та ситуацій через розроблення переліку спроможностей для кожної ситуації в описовій формі зі вказаною кількістю сил і засобів, які можуть залучатися до вирішення завдань у певній ситуації, та вимог до них;

удосконалення методики оцінювання наявних спроможностей, проведення порівняння їх з амбіційними і визначення спроможностей, яких не вистачає для досягнення запланованого рівня ефективності застосування ЗС України за різних сценаріїв;

розроблення методичного апарату воєнно-економічного обґрунтування спроможностей ЗС України під час формування програм їх розвитку з метою вибору та обґрунтування рішень щодо необхідних заходів для усунення розбіжностей між наявними та необхідними спроможностями ЗС України;

розроблення стратегічної програми розвитку спроможностей ЗС України на довгострокову перспективу з метою формування єдиної стратегії дій для керівництва ЗС України та керівництва держави, незалежно від зміни внутрішньої політичної ситуації [1, 3–8].

Аналіз останніх досліджень свідчить про те, що на сьогодні питання щодо

визначення спроможностей ЗС України, яких не вистачає, активно досліджуються [1–10]. Нині сформовано основні погляди на нарощування подальших спроможностей ЗС України у найближчій перспективі [4], але виникає питання: “А чи здатна Україна забезпечити ресурсами досягнення визначених необхідних спроможностей?”. Тому одним із важливих питань впровадження методу планування на основі спроможностей в систему оборонного планування є формування чітких поглядів на оцінювання наявних та перспективних спроможностей ЗС України під час формування програм їх розвитку [9, 10]. Основною метою такого оцінювання має бути збалансування потреб ЗС з економічними можливостями держави, яке можливе тільки за умови розроблення загальної, стандартизованої методики оцінювання наявних та перспективних спроможностей ЗС України з урахуванням економічних можливостей держави щодо їх забезпечення та показників ефективності використання ресурсів за минулі роки програм розвитку ЗС України.

Наразі вибір та обґрунтування раціональних обсягів фінансування розвитку спроможностей за функціональними групами є завданням, яке потребує вирішення.

Метою статті є визначення рекомендацій до оцінювання приросту спроможностей ЗС України під час формування програм їх розвитку в системі оборонного планування та формування рекомендацій щодо прогнозування приросту цих спроможностей за функціональними групами з урахуванням показників достатності фінансування та ефективності використання оборонних ресурсів за минулі періоди.

Виклад основного матеріалу статті. Для реалізації процедури оцінювання спроможностей ЗС України необхідно провести аналіз сценаріїв застосування ЗС України та силових структур, які можуть залучатися до участі в них (Національна гвардія, Служба безпеки України, підрозділи Міністерства внутрішніх справ тощо) Це призведе до прийняття відповідних рішень у разі необхідного балансу серед силових елементів, які характеризуватимуть якість і кількість майбутніх спроможностей ЗС. Кожен сценарій являє собою опис прогнозованого виникнення низки ситуацій, для яких наявні загрози можуть бути потенційно реалізовані, та у яких братимуть участь ЗС України. Особливістю

розроблюваних ймовірних сценаріїв є те, що їх реалізація може відбутися протягом всього прогнозованого періоду, а не тільки у віддаленій перспективі. Тому кількість сценаріїв і ситуацій, які входять до них, може бути значною. Сценарії ґрунтуються на припущеннях про розвиток протиріч у міждержавних відносинах під впливом зовнішніх та внутрішніх факторів (або протиріч іншої природи), за яких можуть виникнути кризові ситуації. Сценарії можуть бути пов'язані один з одним (виникнення одного сценарію може бути спричинене реалізацією іншого). За такого стану справ кожен сценарій має описуватися окремо, опис сценарію всередині іншого сценарію або опис ситуації всередині іншої ситуації неможливий. Сценарій має містити низку обов'язкових елементів – об'єкт впливу загрози та можливі цілі сторін; опис умов виникнення; можливі суб'єкти, які братимуть участь; масштаби реалізації; сили і засоби, залученні в сценарії; інші особливості реалізації сценарію.

Сценарії конкретизуються в ситуаціях, що описують характер застосування сил і засобів, тривалість і наслідки застосування сили (впливу стихійних лих, катастроф), обсяг сил і засобів, які залучатимуться у разі виникнення тієї чи іншої ситуації. Для прогнозування можливих сценаріїв і ситуацій мають бути враховані стратегічні документи у сферах безпеки і оборони, положення Стратегії національної безпеки України, стратегії воєнної безпеки України, відповідні політичні вказівки Міністра оборони України та інші документи, у яких розкриваються концептуальні положення політики у сферах безпеки і оборони України.

Під час формування вимог до перспективних спроможностей ЗС України необхідно провести оцінювання наявних спроможностей ЗС України, які можна оцінити за засобами та способами їх забезпечення. Вони є складовими елементами спроможностей, наприклад, виділяють: особовий склад (ОС), озброєння і військову техніку (ОВТ), елементи військової інфраструктури (ВІФ), рівень підготовки, витратні матеріальні ресурси, організаційні одиниці, доктрини і концепції (рис. 1).

Порівняння наявних та амбіційних спроможностей можна здійснити методами експертного оцінювання, результатом яких є сукупність недостатніх на час оцінювання спроможностей (дефіцит) або їх надлишок. Особливу увагу тут має викликати дефіцит спроможностей, бо значний рівень дефіциту

спроможностей може свідчити про неспроможність ЗС виконувати поставлені завдання за тим чи іншим сценарієм, що спричиняє загрози національній безпеці України. Загальний рівень визначених спроможностей ЗС України не характеризується їх сумою за всіма ситуаціями, оскільки в одній і тій самій ситуації можуть використовуватися однакові спроможності (сили і засоби). Оцінюються наявні спроможності організаційної структури за її елементами (СВ, ПС, ВМС) та їх складовими (ОВТ, ОС, МТЗ, інфраструктура), функціональними структурами (бойові

формування, матеріально-технічного і бойового забезпечення, управління), елементами забезпечення їх функціонування (система централізованого постачання, військова освіта і наука, підготовка, капітальне будівництво, розроблення доктрин і концепцій, дослідження та розвиток). Оцінювання має ґрунтуватися на найбільш відповідних наявних методах, які можуть включати аналіз, результати реальних операцій та оцінок експертів. Це дає змогу змінити спроможності та визначити час на їх здійснення.

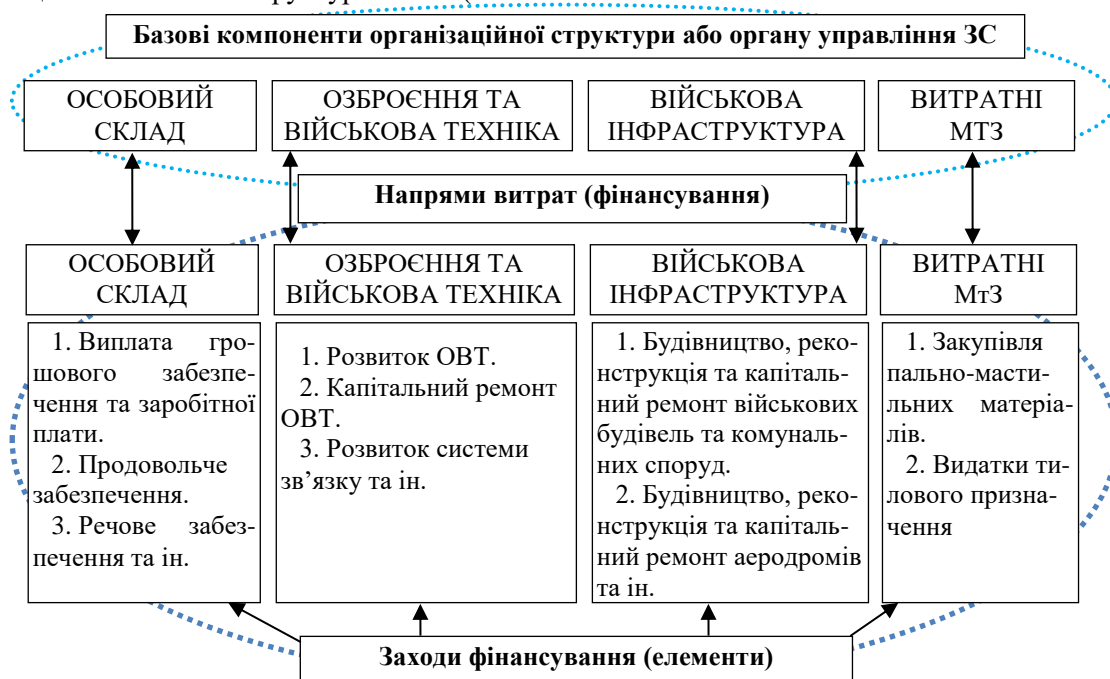

Рис. 1. Елементи складових спроможностей Збройних Сил України та основних напрямів їх фінансування

Під час визначення та оцінювання складових спроможностей ЗС України, яких не вистачає для виконання амбіційних завдань, першим кроком є обмеження переліку амбіційних завдань з урахуванням вимог чинного законодавства, а також за показниками прогностичних економічних можливостей держави щодо здатності забезпечення ЗС України взагалі. Визначення цих показників потребує однозначного встановлення, за яким показником визначатимуться заплановані (прогнози) витрати на ЗС України. Визначеність щодо показника фінансування ЗС дає змогу встановити обсяги завдань, які покладатимуться на них у планований період, та сформуванати адекватний перелік необхідних спроможностей ЗС України. Спроможності ЗС України до виконання покладених на них завдань можуть характеризуватися

відносними показниками здатності визначеного складу військ (сил) виконувати поставлені завдання та відносними часовими і якісними показниками можливого виконання цього завдання. Відносні показники здатності визначеного складу військ (сил) виконувати поставлені завдання розраховуються на основі відношення наявних до необхідних кількісних показників, що характеризують кожен тип спроможностей.

Особливою процедурою планування розвитку спроможностей є розрахунок потреб у фінансових ресурсах для досягнення необхідного приросту рівня спроможностей ЗС України за роками програми їх розвитку. Головною особливістю визначення приросту спроможностей ЗС України за *i*-ю функціональною групою, або за ЗС України в цілому є те, що обов'язково потребу необхідно задавати не єдиним показником, а

діапазоном, для підвищення гнучкості планування та розподілу виділених обмежених фінансових ресурсів, де $C_{t+n}^{3C \min}$ – мінімально необхідний обсяг фінансування; $C_{t+n}^{3C \max}$ – максимально можливий обсяг. Під час оцінювання показники мінімально необхідного та максимально можливого обсягу фінансування приймаються як вихідні дані, які розраховуються у Центральному управлінні оборонних ресурсів під час формування Планів утримання та розвитку ЗС України, де показник потреби вважається максимально можливим обсягом фінансування, тобто на 100 % забезпечення потреб розвитку окремих спроможностей або ЗС України загалом, а показник мінімально необхідних обсягів фінансування приймається такий, який забезпечить недопущення зниження рівня спроможності або боєздатності ЗС України загалом, тобто як мінімум підтримання на існуючому рівні:

$$C_{t+n}^{3C \min} \leq C_{3C}^{t+n} \leq C_{t+n}^{3C \max} \quad (1)$$

Під час уточнення вихідних даних для формування функціональних залежностей зміни рівня спроможностей ЗС України за кожною i -ю функціональною групою уточнюються такі показники:

w_{ki}^t – початковий рівень розвитку за i -ю функціональною групою спроможностей ЗС України;

w_{ki}^{t+n} – потрібний (необхідний) рівень розвитку за i -ю функціональною групою спроможностей ЗС України на $t+n$ рік програми;

$\Delta w_{ki \text{ номп}}^{t+n}$ – потрібний приріст розвитку за i -ю функціональною групою спроможностей ЗС України на $t+n$ рік програми;

c_{ki}^{t+n} – рівень фінансування i -ї функціональної групи спроможностей у t -му році програми розвитку ЗС України;

Δc_{ki}^{t+n} – раціональний діапазон фінансування розвитку i -х функціональних груп спроможностей ЗС України на $t+1$ -й рік програми;

Δw_{ki}^{t+n} – діапазон зміни рівня розвитку функціональних груп спроможностей ЗС України на $t+n$ -й рік програми, тобто вимоги до приросту рівня спроможностей за визначеного прогнозованого рівня забезпечення фінансовими ресурсами (набуває

значення від 0 до 1). Зазначимо, що може мати як додатне, так і від'ємне значення порівняно з минулим періодом залежно від достатності фінансування потреб розвитку кожної групи функціональної спроможності.

Уточнені вихідні дані дають змогу сформувати загальний вид функціональної залежності зміни рівня спроможності ЗС України від обсягів фінансових ресурсів, які виділяються на її розвиток за кожним роком програм розвитку ЗС України. Для підвищення точності розрахунків щодо оцінювання загального показника рівня розвитку спроможностей ЗС України було запропоновано вісім функціональних груп ($i=1, \dots, 8$) поєднати у три основні групи за напрямками - застосування, забезпечення, управління ($k=1, \dots, 3$), що підвищило чутливість розрахованих експертним методом попарного порівняння коефіцієнтів вкладу кожної функціональної групи в загальний показник рівня спроможностей ЗС України загалом. Функціональну залежність зміни рівня спроможностей ЗС України за кожною i -ю функціональною групою у k -й основній групі спроможностей ЗС України від обсягів фінансування із урахуванням досвіду її розвитку за попередні роки можна представити як

$$w_{ki}^{t+n} = f(c_{ki}^{t+n}) = (1 - \Delta w_{ki}^{t+n}) \cdot w_{ki}^t + \Delta w_{ki}^{t+n} \cdot k \quad (2)$$

де $k(c_{ki}^{t+n})$ описується функцією

$$k(c_{ki}^{t+n}) = \frac{1}{w_{ki}^t + \bar{\varepsilon}_t \cdot e^{-\psi \cdot (c_{ki}^{t+n} - c_{ki}^t)}}, \quad (3)$$

де показник середнього очікуваного рівня інфляції $\bar{\varepsilon}_t = \sum_t^{t-6} / 6$ (ε_t – річний показник інфляції за минулі роки (період 6 років));

$$\Delta \bar{w}_{ki}^{t+1} = \sum_t^{t-6} (w_{ki}^{t+1} - w_{ki}^t) / 6 \quad \text{– показники}$$

ефективності виконання програм розвитку спроможностей за i -ю функціональною групою;

$$\Delta c_{ki}^{t+1} = \sum_t^{t-6} (c_{ki}^{t+1} - c_{ki}^t) / (c_{ki \text{ номп}}^{t+1} - c_{ki}^t) / 6 \quad \text{–}$$

показник повноти фінансування програм розвитку спроможностей;

$$\Delta w_{ki \text{ номп}}^{t+n}, \Delta c_{ki \text{ номп}}^{t+n} \quad \text{– показники}$$

потреб приросту рівня i -ї спроможності та приросту необхідних для цього фінансових

ресурсів $\Delta c_{ki\text{ номп}}^{t+n} = f(\Delta w_{ki\text{ номп}}^{t+n})$;

$$\psi = \Delta \bar{w}_{ki}^{t+n} / \Delta \bar{c}_{ki}^{t+n} - \text{показник}$$

ефективності освоєння фінансових ресурсів за кожною i -ю функціональною групою спроможностей ЗС України на $t+n$ -й рік програми розраховуються за ретроспективою за період п'ять-шість років.

Обрана функція являє собою різновид s -подібної кривої. Загальний вигляд функціональної залежності для спроможності $i=1$ щодо "забезпечення готовності військ" за різних показників ефективності освоєння фінансових ресурсів ψ на $t+n$ -й рік програми як приклад наведено на рис. 2.

Усі криві збігаються в одній точці, бо це точка, яка вказує на якому рівні розвитку знаходиться спроможність за першою функціональною групою станом на t -й рік програми (тобто її стан), а саме $i=1$ щодо "забезпечення готовності військ". Також розрахована точка рівноваги на рівні 0,459 за формулою (3) показує, що для необхідності підтримання спроможності на цьому рівні в наступному році $t+1$ програми необхідно здійснити фінансування на рівні не нижче 9,7 млрд грн з урахуванням минулорічного рівня інфляції. Якщо фінансування буде нижчим, тоді відбудеться спадання рівня спроможності зі швидкістю, яка характеризується показником ефективності освоєння коштів (ψ) у минулорічній середньостроковий період, тобто на $t+1$ програми точка рівноваги зміститься нижче рівня 0,459. Якщо фінансування буде більшим розрахованої мінімальної потреби, тоді відбудеться зростання рівня спроможності (вище 0,459) зі швидкістю, яка також залежить від (ψ) – показника освоєння ресурсів. Проте доцільність збільшення фінансування розвитку спроможності має певні обмеження, оскільки ресурси можуть витрачатися, а приріст рівня спроможності відбуватиметься з дуже низькою швидкістю, або взагалі не змінюватися взагалі, бо показник ефективності освоєння ресурсів у формулі (3) характеризує здатності зміни рівня розвитку спроможності за різних показників достатності її фінансування. Наприклад, для показника ефективності освоєння фінансових ресурсів на рівні ($\psi=1,24$) – червона (верхня крива) точка значного зменшення швидкості рівня розвитку спроможності лежить на рівні 13,5 млрд грн (див. рис. 2), тобто подальше збільшення фінансування заходів розвитку спроможності першої функціональної групи

недоцільно, оскільки кошти витратимуться, а приріст рівня спроможності матиме низькі темпи на рівні не більше 0,05 % (тобто цю зону можна назвати зоною недоцільного фінансування спроможності (кошти витрачаються – приріст мінімальний або нульовий). Також ця крива вказує, що збільшення фінансування заходів розвитку цієї функціональної спроможності з 9,7 до 13,5 млрд грн дасть змогу отримати приріст рівня спроможності цієї функціональної групи 2,9 % за рік програми. Такі нелінійні залежності формуються за кожною функціональною групою спроможностей, що дасть змогу під час розподілу обмеженого фінансового ресурсу виділеного державою на потреби ЗС України за кожним роком програми раціонально розподілити його між заходами розвитку спроможностей (завдяки пошуку доцільних точок використання фінансових ресурсів за кожною функціональною групою спроможностей) з урахуванням коефіцієнтів їх вкладу в загальний показник розвитку спроможностей за кожною основною групою та в загальний показник розвитку спроможностей ЗС України загалом.

Визначення економічної доцільності фінансування розвитку i -ї спроможності на $t+n$ -й рік програми можливо тільки за умов наявної статистичної інформації щодо ефективності її розвитку за минулий період (5 років), а також середньорічного показника інфляції національної валюти за цей же період. Розраховані показники ефективності освоєння фінансових ресурсів за кожною функціональною групою спроможностей ЗС України, а також показник середньорічної інфляції національної валюти дають змогу перейти до етапу формування функціональних залежностей між рівнем спроможностей ЗС України за кожною функціональною групою та рівнем їх забезпечення фінансовими ресурсами. Тобто показники ψ – ефективності використання фінансових ресурсів за минулий середньостроковий період та \mathcal{E} – середньорічного показника інфляції національної валюти за кожним роком розрахунку для обраної функціональної залежності оцінювання динаміки розвитку спроможності ЗС України є константами під час формування кожної з функцій зміни рівня спроможностей ЗС України від достатності їх фінансування. Збільшення періоду збирання статистичної інформації може як позитивно, так і негативно вплинути на достовірність

обраної функціональної залежності, тому її вибір має враховувати можливості щодо згладжування статистичної інформації за роки, де на очікувані результати розвитку тієї

чи іншої спроможності впливали не тільки економічні фактори, а й інші (наприклад, політичні, управлінські тощо).

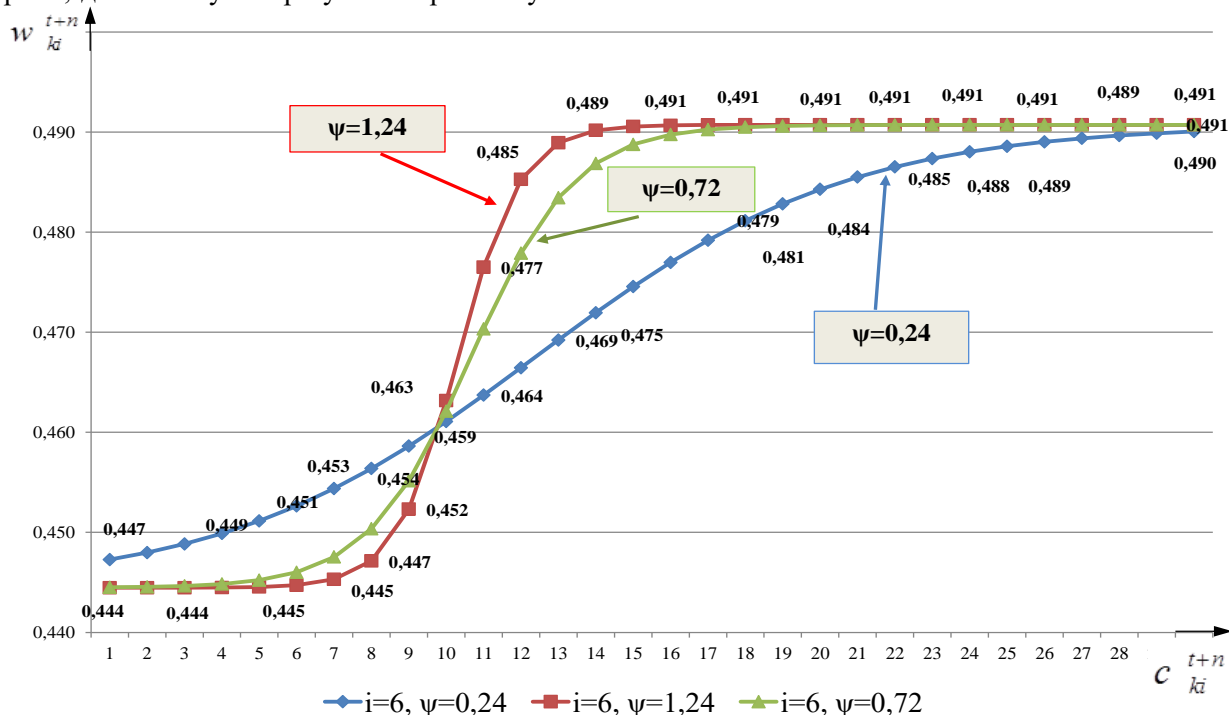

Рис. 2. Загальний вигляд функціональної залежності для $i=1$ спроможності (забезпечення готовності військ) за різних показників ефективності освоєння фінансових ресурсів ψ на $t+n$ -й рік програми

Після формування функціональних залежностей рівня розвитку спроможностей ЗС України від рівня їх фінансування необхідно сформулювати підхід до визначення економічної доцільності фінансування розвитку спроможностей. Функціональні залежності у вигляді s -подібних кривих мають особливість, яка полягає в тому, що зі збільшенням фінансування залежно від групи спроможності з'являється зона насичення, тобто швидкість зростання рівня розвитку кожної функціональної групи спроможності зі збільшенням фінансування спадає, що викликано коефіцієнтом здатності освоєння виділених фінансових ресурсів у визначений період часу, а саме таким періодом визначено календарний рік. На рис. 3 спочатку виділено зону зниження рівня спроможності (бо зменшення фінансування наступного року нижче 7,6 млрд грн призведе до зниження рівня спроможності відносно точки рівноваги, тобто стану на початок $t+1$ -го року програми) відносно попереднього періоду у разі фінансування на рівні нижче точки критичного фінансування, яка характеризує перехід від спадання рівня спроможності до його зростання. Далі на цьому ж рисунку визначено зону економічно доцільного зростання спроможності, яка має найбільшу швидкість зростання рівня

спроможності та найкращу ефективність витрачання виділених фінансових ресурсів. Зона економічно недоцільного зростання рівня спроможності характеризується значним збільшенням фінансування, але достатньо низьким приростом рівня спроможності. Ця зона починається з точки достатнього фінансування, яка характеризується значним спаданням швидкості зростання рівня спроможності залежно від фінансування (бо основним обмежуючим фактором є ефективність освоєння ресурсів у минулий період їх витрачання на заходи розвитку цієї функціональної спроможності), тобто ефективність витрачання фінансових ресурсів значно зменшується або взагалі стає рівною нулю. Тобто збільшення рівня фінансування не сприяє зростанню рівня спроможності, фінансові ресурси витрачаються марно.

Відповідна оцінювання проводиться за кожною функціональною групою спроможностей. Сформовані рекомендації на основі запропонованого методичного підходу до оцінювання рівня розвитку спроможностей дають змогу особі, яка приймає рішення, обґрунтовано підійти до вибору зон економічної доцільності фінансування розвитку спроможностей, визначити раціональний діапазон фінансування за відповідним напрямом

планування розвитку кожної функціональної групи спроможностей та розподілити обмежені фінансові ресурси виділені державою на

розвиток ЗС України, а також більш достовірно спрогнозувати очікувані результати виконання програм розвитку спроможностей ЗС України.

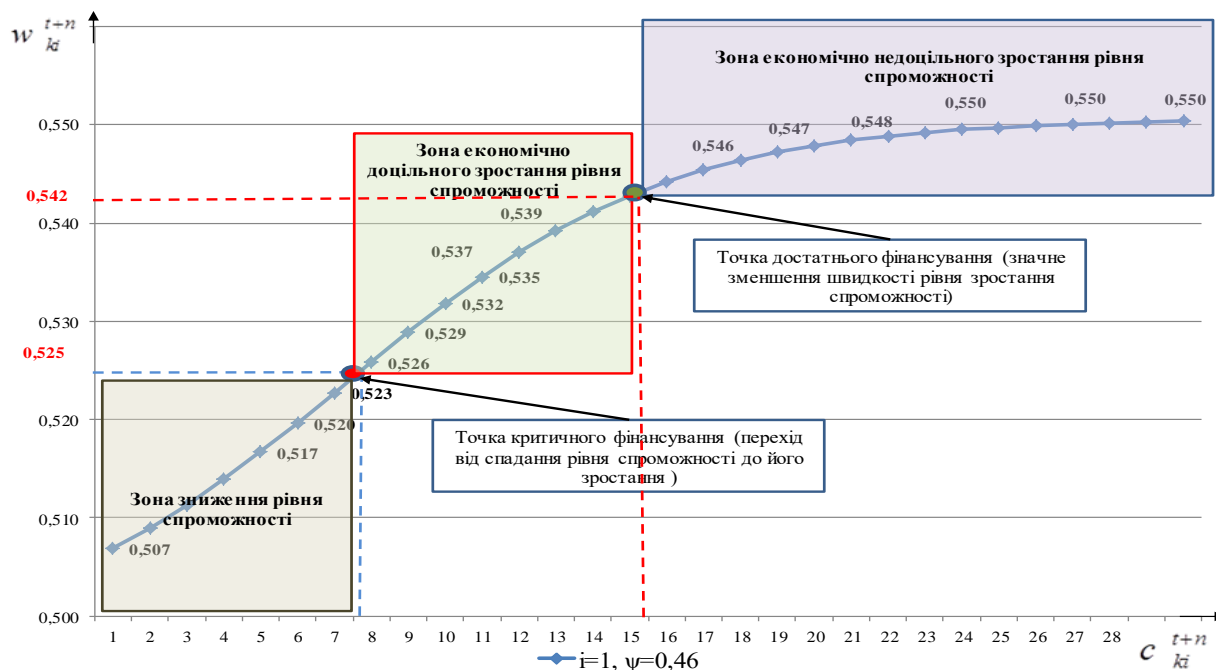

Рис. 3. Визначення економічної доцільності фінансування розвитку i -ї спроможності (забезпечення готовності військ) на $t+n$ -й рік програми

Після проведення оцінювання приросту рівня спроможностей за кожною функціональною групою необхідно сформулювати рекомендації щодо вибору раціональних діапазонів фінансування розвитку i -х функціональних груп спроможностей ЗС України, де $\Delta c_{ki}^{t+n} \in [c_{ki \min}^{t+n}; c_{ki \max}^{t+n}]$ – раціональний діапазон фінансування розвитку i -х функціональних груп спроможностей ЗС України на $t+1$ -й рік програми за відповідно визначеними очікуваними діапазонами розвитку i -х функціональних груп спроможностей ЗС України на $t+1$ -й рік програми $\Delta w_{ki}^{t+n} \in [w_{ki \min}^{t+n}; w_{ki \max}^{t+n}]$.

Висновок. Очікувані результати розвитку спроможностей ЗС України залежать від рівня їх фінансування $\Delta w_{ki}^{t+n} = f(\Delta c_{ki}^{t+n})$, а також існуючу постановку завдання можна представити оберненою задачею, коли необхідні фінансові ресурси залежать від очікуваних результатів $\Delta c_{ki}^{t+n} = f(\Delta w_{ki}^{t+n})$.

Вибір та обґрунтування раціональних обсягів фінансування розвитку спроможностей ЗС України на $t+1$ -й рік за k -ми основними групами з урахуванням діапазонів їх фінансування можна провести тільки на основі аналізу сформованих функціональних залежностей за кожною i -ю функціональною

групою з метою формування загальних залежностей за кожною k -ю основною групою спроможностей ЗС України.

Для вирішення такого завдання необхідно спочатку уточнити види функціональних залежностей (s -подібна, лінійна, показникова, логарифмічна) щодо обґрунтування вимог до розвитку кожної функціональної групи спроможностей ЗС України залежно від показника ефективності освоєння фінансових ресурсів, а потім проводити оцінювання рівня їх зміни залежно від показника достатності фінансування за кожним окремим роком програми та за весь період її дії.

Напрямок подальших наукових досліджень за визначеною у статті тематикою є розроблення методики формування вимог до рівня спроможностей ЗС України під час формування середньострокових та довгострокових програм їх розвитку.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Про затвердження Примірної методики визначення вартості життєвого циклу : наказ Міністерства розвитку економіки, торгівлі та сільського господарства України від 28.09.2020 р. № 1894. URL: <https://me.gov.ua/legislativeacts/Detail?lang=uk-UA&id=32140d03-d5eb-4988-8790-6d60d1c84a93>. (дата звернення: 14.11.2021).
2. Директива 2014/24 /ЄС Європейського Парламенту та Ради Європейського Союзу від 26 лютого

- 2014 року про державні закупівлі. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/dir/2014/24/2018-01-01>. (дата звернення: 10.11.2021).
3. Методичні рекомендації з фінансово-економічного обґрунтування вартості повного життєвого циклу спроможностей з урахуванням принципів та стандартів НАТО : затв. Міністром оборони України від 02.06.2020 р. URL: https://www.mil.gov.ua/content/oboron_plans/metod_r_esom_z_fin_ekon_life_ciklu_nato.pdf. (дата звернення: 14.11.2021).
 4. Семененко О. М., Корнийчук С. П., Бокий В. Г., Каблуков О. А. Современные особенности военно-экономического обеспечения и оценки необходимого уровня обороноспособности Украины. *SDirect 24 – Safety, Society, Science*. 2020. № 2(12). Р. 51–76. URL: <https://www.sdirect24.org/koria-nato-deer-no-13>. (дата звернення: 10.11.2021).
 5. Семененко О. М., Саковський Г. А., Бойко Р. В., Бокій В. Г. Основні методологічні аспекти военно-економічного оцінювання наявних та перспективних спроможностей Збройних Сил України. *Social Development and Security* : electron. j. of sci. papers. Kyiv, 2019. Vol. 9, No. 6. URL: <https://paperssds.eu/index.php/JSPSDS/>. (дата звернення: 12.11.2021).
 6. Про затвердження Порядку організації та здійснення оборонного планування в Міністерстві оборони України, Збройних Силах України та інших складових сил оборони : наказ Міністерства оборони України від 22.12.2020 р. № 484. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0196-21#n12>. (дата звернення: 12.11.2021).
 7. Леоненков А. В. Нечеткое моделирование в среде MATLAB и fuzzyTECH. Функция принадлежности и методы ее построения. Санкт-Петербург : БХВ Петербург, 2005. 736 с.
 8. Рекомендації з оборонного планування на основі спроможностей в Міністерстві оборони України та Збройних Силах України : затв. Міністром оборони України 12.06.2017 р. 49 с.
 9. Рекомендації з порядку організації проведення оцінювання спроможностей у Збройних Силах України : затв. Міністром оборони України 07.12.2017 р. 29 с.
 10. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 20 серпня 2021 року “Про Стратегічний оборонний бюлетень України” : Указ Президента України від 17.09.2021 р. № 473/2021. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/4732021-40121>. (дата звернення: 14.11.2021).

Стаття надійшла до редакції 12.12.2021

Recommendations for assessing and forecasting the growth of the level of capabilities of the Armed Forces of Ukraine, taking into account the sufficiency of financing

Annotation

One of the problems in the development of the Armed Forces of Ukraine is the formation of clear views to assess the existing and future capabilities. The main goal of such an assessment should be to balance the needs of the Armed Forces with the economic capabilities of the state. Achieving such a balance is possible only with the development of a generally accepted, standardized methodology for assessing existing and prospective capabilities, taking into account the economic capabilities of the state in relation to their provision and indicators of the efficiency of resource use over past years.

The beginning of the implementation of the procedure for assessing the capabilities of the Armed Forces of Ukraine is the analysis of scenarios for their use. This should lead to the adoption of appropriate decisions in the event of a necessary balance among the strength elements that will characterize the quality and quantity of future capabilities.

When forming requirements for the prospective capabilities of the Armed Forces of Ukraine, it is necessary to assess the existing capabilities. Comparison of existing and prospective capabilities can be carried out by expert evaluation methods, the result of which will be a set of insufficient opportunities or their excess. A special procedure for planning the development of opportunities is the calculation of the need for financial resources to achieve the required increase over the years. The main feature of determining the increase in the capabilities of the Armed Forces of Ukraine for any functional group is that the data must be set not by single indicators, but by a range, in order to increase planning flexibility. Determining the functional dependence of the change in the level of capabilities of the Armed Forces of Ukraine for each functional group, taking into account the experience of their development over previous years, will make it possible to optimally use the financial resource. The calculated indicators of the effectiveness of the development of financial resources for each functional group of capabilities of the Armed Forces of Ukraine, as well as the indicator of the average annual inflation of the national currency, will allow us to proceed to the stage of forming dependencies between the level of capabilities for each functional group and the level of their provision. Functional dependencies through s-shaped curves show the level of efficiency in the development of financial resources in a certain period of time and allow us to assess the further expediency of financing the corresponding capabilities.

Keywords: sufficiency of financing; efficiency of use of monetary resources; abilities of the Armed Forces of Ukraine; increase in capacity.